هو العلیم

بررسی قاعده لا ضرر در حدیث منع فضل ماء

سیره عقلاء در استفاده از آب و چاه های شخصی

سلسله دروس قواعد فقهیه ـ قاعده لاضرر ـ جلسه یازدهم

استاد
آیت‌الله حاج سید محمدمحسن حسینی طهرانی
قدّس‌الله‌سرّه

میحرَّلا نِمَحرَّلا الله مِسبِ
میجرَّلا نِطانَّشلا نَم لَهابِ ذوعأ

ررضلا ئدعاقا بنآ یفانتو ءاملضفع نمتیاورنوماریپ هحورطمتلااکشا

هکیینامعهتبلاتساءاملضفع نمتیاورد وبرارضلا و ررضلا ئدعاقنیا هبلّیَذُمهکیتایاورزا یکی تیاورد هکتسایتلااکشانامهمدشتیاورنیا ربهکیتلااکشا اما .دشرکذیدوحاتتسهنآ یارب و دراداتافانمو دناوخیمنتیاورنیا دافمابررضلا ئدعاقنیا ًلاصا اجنیا رد هکنیا هبأفاضم ،هدشهعفش **عنمیلءاملضفاوعنمتلا** هکدنیامرفیمترضحاجنیا رد هکتسارظنهطقنیا زا مهشیفانتا **ءاملضف** ،هکنیاهنءاجنیا ردتسا هعفنملا مدعنیا ءاملضفزاعنمو یریگولجهکتسامسلماجنیا ردبخ **ءلاکلضف** یشاومنابحاصزا یتعفنکیترورضنیا رد دوشبیریگولجیشاومندروخبآ زا هکیتقو ،تسا ررض کیهبدنناوتیمهانیاهبخ ،دسرینمهانیاهبیررض،هنءدسرینمهانیاهبیررضمیئوگبهکنیا اما دوشیمبلسلسا .دوشیمبلسلسهانیازا یتعفنکینیا دنتفیبخدنتفایمجرحورسعهبهچرگ ،دنوربرگیدیاج

اهقفهاگنزا ررضابنآ تقواسمو هعفنملا مدعموهفمیفرعلیلحت

همینیبو همینکهلاحافرعهبامارببلطمنیا دیابدندرکادجررضزا ارهعفنملا مدعهکنیاهبعجارًلاوا لحمهعفنملا مدعنامهبارهعفنملا مدعدراومزا یضعبرد ،دراد یمکحهچررضوعفندرومرد فرعایآ هکتسایدحهبهعفنملا مدعنآ یتقوکیه .دنکیملحررضهبارهعفنملا مدعدراومزا یضعبرد و دنکیم کیی صخشکیرگا دوشیمنررضبجومهکتسایدحهبهعفنملا مدعیتقوکیه ،دوشیمررضبجوم رگا اما ،دنکهدافتسانامودهتسانکممالامشورفنیا رد بخ ،نامودصهبلاثمبابنم ،دشورفبار یلام هبعقومنیا رگاسپ ،هدمآ شریگنامودصنآ ربهفاضانامودیس ،نامودیسو دصهبتخورفارلامنیا هبدمآ رگا اما ،هدیسرنامودیستعفنمنآ هبو هدششبیصنهعفنملا مدعاجنیا ردنیا ،تخورفنامودص هعفنملا مدعاجنیا رد هکمیئوگبمهماجنیا رد ایآ تخورفنامود ۹۲ لاثمبابنمنامودصیاج ؟تسا ررضاجنیا رد ایتسا هعفنملا مدعاجنیا رد ،دشورفبمهمنامودونو هدیرخنامود ۹۰ اجنیا رد ایتسا ررضهکلبدریگبرسهلماعمنآ رتمکمهلاملااسأر دوخزا هکدوشیمنقلاطایدراومنآ هبطقفررضنوچ یمشلاتو دشکیمتمحزیصخشرگا ،دننیبتیفیکنآ دجاوارهلماعمنیا فرعهکدنیوگیمیتیفیکنآ هب یتامحزنیا سپدشورفبلاملااسأرنامهبارلامنآ لاحنیعرد دراد یجراخمدنکیمزابارشناکد و دنکن یا و تسا هعفنملا مدعأفرصهکنیاهنءاجنیا رد تسا ررضابیواسمهعفنملا مدعنیا ؟دوریماجکهدیشکارا

.دروخی‌م درد هب‌دراوم زا ی‌لیخ رد هلأسم

ثعاب دهدی‌م هعسوت ار اهنابایخ م‌درم راکت‌لوهس ی‌ارب ت‌لود مهینییم امه‌ک دراوم زا ی‌ضعب رد ًلاثم زاع‌راوشن‌یا ۀعسوت مدع هک‌ت‌سا ن‌یا دننکی‌م دراو هک‌ی‌للاکشا اجنیا رد دوشی‌م کلذ ل‌اثما و ل‌زانمب‌یرخت ،دیآی‌مرد اجنیا رد ج‌رح ۀدعاق ت‌حت رد و دیآی‌مرد رارضلا و رزضلا ت‌حت رد و ت‌سا هعفنملا مدع ب‌اب اهنیا رد هعفنملا مدع ن‌یا دوخ هک‌ت‌سا ن‌یا دوشی‌م هداد اهنیا هب‌هک‌ی‌باوج‌ی‌لو ،ن‌یملسم ءانبم‌دهت‌سا م‌ارح‌الذل هقیقد ۵ هکنیا ی‌اجهب‌دسرب‌ش‌راکهب‌دهاوخی‌م و نورین‌دیآی‌م‌شل‌زنم زا هک‌ی‌صخشن‌آ ،ت‌سا رزضاب‌قواسم س‌پ ت‌سا رمع ف‌لاتا و ت‌سا رزضت‌عاسود ن‌یا و دشابهار ن‌یرد ت‌عاسود ی‌تسیاب‌دسرب‌ش‌راکهباتدوربا اجنیا رد ،دینکبع‌راوشۀعسوت زا ی‌ریگولج هب‌مکح هعفنملا مدع ی‌اضتقم هب‌اجنیا رد دیناوتی‌منامشن‌یاربانب .ت‌سا ب‌اب‌ن‌یمه زا هلأسم هم

ع‌راوشهعسوت و ی‌شاوم‌ن‌درک‌ب‌اریسرد ج‌رح و رسع‌ق‌الدصم‌ی‌سرب

مدع ایآ ،دننک‌ب‌اریس راهنا و راباآ ن‌یا زا ار ن‌اشیشاوم دنهاوخی‌م و دنیآی‌م هک‌ی‌دارفا نآ مهینیبدیاب‌ام و ل‌وح ن‌یمه رد ش‌یشاوم هک‌ی‌سک‌دینک‌ض‌رف .ت‌سا رزضاب‌ی‌واسم ۀعفنملا مدع ایت‌سا ل‌وا ل‌یبق زا ۀعفنملا ی‌رالدقم نآ ،ی‌شاوم ن‌یا ب‌ر دوشی‌م دراو رزضب‌خ ،دننک‌ب‌اریس ی‌خسرف‌ود رد دوب‌ر دهاوخب‌رگا ت‌سا ش‌وح ی‌عر ن‌یا ی‌ارب‌ص‌خشن‌یا دتفای‌م ج‌رح و رسع هب‌ ،دوری‌م ن‌یب‌ی‌زا ت‌روصن‌یا رد ،هدش ءلاک‌ی‌عر اجنیا رد هک مدع ن‌یا ن‌یاربانب‌س‌پ ،کلذ ل‌اثما و دسرب دنسرب دیاب هک‌ی‌للحم نآ هب‌ع‌قوم رسرد دناوتی‌منامش ،دوخ ی‌شاوم ی‌م .ت‌سا ع‌فدنم‌ل‌اکشا ن‌یا ،تیاور هب‌هدش رظنۀطقن‌ن‌یا زا هک‌ی‌للاکشا و ت‌سا رزضاب‌قواسم اجنیا رد هعفنملا .مود ل‌اکشا دنام

نایرج مدع رب ی‌هیزنت ی‌هن ت‌للاد و اهاچ ت‌یکلام ص‌وصخ رد مود ل‌اکشا رزضلا

ب‌حاص راباآ ن‌یا رگا هک‌ت‌سا ن‌یا ل‌اکشا نآ ت‌سا ی‌مکحم ل‌اکشا و ت‌سه اجنیا رد هک‌ی‌مود ل‌اکشا ی‌ریگولج‌ی‌شاوم‌ی‌قسو ی‌شاوم‌ی‌عر ن‌یا زا ص‌خشدناوتی‌م ت‌روصن‌یا رد ،دنشابهتشاد ک‌لام ،دنشابهتشاد و اهرئبو راباآ ن‌یا هب‌ت‌بسن‌رگا ؟دنرالدنق‌ح‌ایه ،ی‌شاوم ن‌ابحاص نآ ،راباآ ن‌یا هب‌هب‌سنلاب‌دنراد ق‌ح اهنیا ایآ ،دننک دنشابهتشادنق‌ح اهنآ رگا ،دننک‌ی‌ریگولج اهنیا هک‌ت‌سیزیاج اهنیا ی‌ارب ن‌یاربانب‌س‌پ دنشابهتشاد ق‌ح اهءام انمع اجنیا رد رارضلا و رزضلا ن‌یاربانب‌س‌پ دشابل‌حم نآ ن‌ابحاص ک‌یلمت‌رد اهنیا ی‌نعی ،اهاچ ن‌یا هب‌ت‌بسن نآ ۀلیسو هب‌و هدافتسا ن‌یا هب‌ت‌بسن دشابهتشاد ی‌قح ص‌خشن‌آ هک‌دیای‌م ی‌یاج رد رارضلا و رزضلا ،درادن ن‌ابحاص هک‌م‌هینییم ،م‌ینکی‌م هاگنه‌ک‌ی‌تقو ام و دوشبوا هجوتم رزضه‌کنیا اتدوشب‌ی‌ریگولج‌ش‌قح نآ زاّق‌ح ی‌هن ،ی‌هن اجنیا رد **علاک لضفع‌نمیلءام لضفاوعنمت لا** هک‌دنیامرف‌ی‌م ربمغیپ هک‌ی‌تقو ق‌لاطا وحنه‌ب اهنیا

نیا ،تسا مالسلا هیلع یسیع هب نمؤم یاهنیب باختنا دروم ،دوبن یریحت یهلا رگا هکنیا تهجو هب تسا یهیزنت زا ،**مهلاوما یلع نوطلسم سانلا** قادصم هب میناوتن مه و میتسه یاهنیب باحصا مه و میدنک ام ار یاهاچ و رابآ **یلع نوطلسم سانلا** ،دنک یریگولج شدوخ کلم رد صخش هک درادن یلاکشا چیه و میدنک یریگولج نیا اجنیا رد هکنیا هن نیا رابنا بس پدوشیم اجنیا لماش **هسفن بیطب لاا عرما لامّلحی لا** ،دوشیم لماش **مهلاوما امشت سیب وخ هک دوبن دهاوخ انعم نیا بن و دنکیم یهیزنت یهن رب تالاد نیا عامّلضف اوعنمت لا** هک هدش یدایز بآ هکلاا حو دینک تعنام امشت سا فاصنا زا یلاخ ،دینک تعنام امشت سیب هدیدنسپ ،دینک تعنام یلکه برارضلا و رربانبدشیهیزنت یهن ،یهن هک یتقو دینادرگرب هنشتارا هدنفسوگن یا دیهاوخبدیراد هجوم ریغل ییذتن یا رارضلا و رربانبس پ تیدحل یلذتن یا رارضلا هب امل ضفع نم تیدحل یلذتن یا زا تسا یناربه .تسا

ءاوسأعرشتایاور و هریسه بدانتسا و هماع رابآ تیکلم رد املع فلاتخا

یصخشک یلام یرئبک یه کی تقو هک درکل مأتن آ یور دیابه کتسا یلاکشا هدروخ کی لاکشا نیا عاملع ،هلأسم کحن یا نایب لصارد .رظنهٔطقن نیا زا میناد بیم یریحت مکحک یار اوعنمتلا ارچ نیارابنا بتسه هدوبًلابقرابآ نیا هکلبو دنتسیزل احم نآ نابحاصک لم اهنیا ،رابآ نیا یتقو کی .دندرکف لاتخا اجنیا رد اهقفو هنیدم رابآ یمزمز رئبدنام دندشن طوتم اجنآ رد دعبو دندمآ اهنیا و هدوبًلابقن یا ،تسا روطن یمهم هًابلاغ هک نانشاوراک ریسم هکنیا یارب ،دندنکیم ار رابآ نیا دندمآیم اهیناوراک ،ار نیبرد هکی رابآ نیا هک کلذل اثما و هکنیا یارب ،دندنکیم ار اهاچ نیا ،دندزیم مهم تملاع دعب ،دندوبدمآ و تفر رد اهنیا نوچ ،دوشبصخشم لصا ینعیتسا ماع فقو ،فقو نیا هکتسا ملسم بخ ،دنوشنل کشم راچد دنسریم هکل زنم هبل زنم اجنآ نکمم ،هلب ،دنتسین یک لام ،دندرکل زنم اجنیا رد دندمآ هکاهنیا و هدوب ماع فقو باب ازا نیا ،رئبنیا رفح قح اهنیا هکمیئوگبمیناوتن مرظنهٔطقن نیا زا .رگید دارفا هبتبسن دنشابه تشاد یمّدقتک یقبس باب ازا تسا تیاکح هسفنه بثیدح نیا دوخ ،ءاملضفاوعنمتلا ثیدح نیمهو رارضلا و رربانبدنع نم بخ دسرب اهنیا و یشاوم هبدیاب اهنیا هکلبدنرادزار شعنق حو دنرادزار ءامن یا ق حاهنیا هکدنکیم نیا زا .تسین یلاکشا تروص نیا رد

،تزایحهٔطساو هبو دندرکرفحار رئبنآ دندمآ لحم نآ دارفا نآ دوخ هکتسا یاجنآ رد تبحصیلو ؟عنمتمرح ربمیراد یلیلد هچ تروص نیا رد نوچ ،تسا کلام تروص نیا رد دندشرئبنیا کلام یشاومیاربتعنام تسین زیاجهکتسا هداد اوتفلاخرد یسوطخیش ،دنکتعنام دناوتیم ،تسا شدوخ و تسا زاوجمدع هبل ئاقم هن اشیا ،هملاع روطینهو و ،هدرکءانثتسا نانشیا مهار تعارز هتبلا ،دراومریاسو ثیحنم و دنتسه تهارکه بل ئاقرگیدیاهقفزا یضعب اما دنتسه زاوجمدع هبل ئاقاجنیا رد مهن نستل ها

ار مکح و دندرک لمح ار اهتیاور نیا رگید یضعب و تسا تمرح ربل یلد زا یوق تهارک ربل یلد ع ومجملا
هئطق زا نیا .دنراد مدقت ق حبسر ظنه طقن زا ط قف اهنیا هکی دراوم نآ ربدندرک لمح و دنتفرگ یمیرحت مکح
.نیمدقتم هب طوبرم اوتف رظن

ی ارب و] دنتسه نانشان ارقا و کلذ لثا ل و ی سلجم موحرم هک دندروآ لذب وجو رب [اوتف] اه ی ضعب
و رانلا و اعلا ی فس انلا ،میراد اجنیا رد مهم ی تایاور کی ام هک تسا نیا ل یلد ،دندرک رکذ ار ی لیلد [نانشیاوتف
اجنیا رد رانز ا دوصقم ،دنتسه ی واسم همه اگارچ رد مهم ی کیو ش تآ رد ی کی و ب آ رد ی کی ،ءاوسً رش ءلاکلا
زا دندرک ی مف رصم نانشدوخ تخوسف راصم ی ارب هک ی یاهزیچ و م زیه نآ و دنتسه اهلگنج میئوگب میناوتی م
نامه رد نوچ دهدی م لیکشت ار ی ترارح تهجه هک هچ رهی لک روط هب و دنتسه ی کی همه اهنیا رظن هئطق نیا
ک ی میراد خیرات رد ام و اهنیا و هدمآ ی م لا ابش دوخ هک ی یاهاجز ا ی خرب رد ،هدوب ی هاگهاگ تفنم اهعقوم
تسا م درم ف رصم درومه ک دوشی م ی درومر هل ماش تایاور نیا ت روص رهب .هدوب ی یاهزیچ نینچمه
؟...:لاؤس

.دوشی م ل ماش ار همه ش ای موم ع ق لاطا ،رگید هلب :خساپ

نانکلام طلسته ئلدا ص یصخت و ءام ت یروهط ت اقلاطا هب لادتسا دقن

نیا زا ریغ هب دندرک ف رصنم ار اهنآ و دندز ص یصخت ار نوطلسم س انلا هئّلدا نیا دناهدمآ تایاور نآ ا ب ار هلدا نیا هیئلاقع ی انب ا ب دندمآ اهی ضعب .هلدا زا م سق ک ی نیا .رانی کی و ءام ی کی و ءلاک ی کی ،درومه س و ًادجسم ض رلا ی لت لعجت ایاور ا ب دندمآ اهی ضعب ،دوشی م رکذ ًادعب هیئلاقع ءانب م کح هک دندز ص یصخت ل محر ات ایاور نیا دندمآ ی نعی دندز ص یصخت ار ت ایاور نیا کلذ لثا و ءام تّیروهط ت ایاور ای اروهط ل ماش و دنتفرگ ی لومشم اعک ی ار ت یروهط نآ نوچ دشاب رانو ءلاکو ءام زا ریغ هک ی دراوم نامه رب دندرک دنکی م ب جعت م دآ ًلاصا دنهدی م اوتف اهنیا ی روطچ ًلاصا دینیبب .دندادرارق هکّلمه مایم و راباآ و کلمه ریغ راباآ هکار ءام ت یروهط ای و اروهط و ًادجسم ض رلا ی لت لعجی نعی ؟تسا ی روطچ اهنیا ل لادتسا ۀوحن هکنیا زا دنکبن آ رب ،تّیرهطم قلاطا ار ی باآ رهدناوتی م ناسنا هکنیا رب دنتفرگ ل یلد دندمآ اهنیا ، ؟ءامبأضوت هتفگ راشر هب ض رفا ب و دیوشب دراو ش اهزاجا ی ب و ناتهیاسمه ض وح رس دیور ب دیناوتی م امشی نعی ،دریگب وضو نآ ا ب دیناوتی م امشر ،هدیرخ هتفر ص خش هک ی باآ دینک ض رف هکنیا ای دیناوخ ب زامن و دیریگب وضو ب آ نآ زا اضر م دع ار هکّلمه مایم ۀمه هئّلدا نیا ب دندمآ اهنیا ،دیناوخ ب زامن و دیریگب وضو نآ ا ب و دینک ب صغ ار ب آ نآ دیور ب ب یطبلإا م سم ءرما ل امل ّحیلا ای م هللاوما ی لعن وطلسم س انلا ۀدعاق زا هکلمه مایم هک ی روط هب دندز ص یصخت رانلا و اعلا ی فس انلا نوچ ،درادنب اوج هب ی زاین ًلاصا اهنیا ،تسا ج راخ اهنیا ت حت زا ی لک روط هب ًلاصا هسفن هک ی تقو درک ت زایح هک ی تقو دنکبن ت زایح ناسنا هک ی دراوم نآ هب دراد ف ارصنا اهن یا ءاوسً رش ءلاکلا و

اهبآ هکنیا ایاروهطو اًدجسمض رلاا یلت لعجه کنیا و ت سا ی نار بی نآ ربد رومن آ ابد رومن یا رگید دوشبک لام اًلاصا ،هکلمم هایم نآ هزق لاطلاا ی لع هایم نآ هبد نتسه ف رصنم همه اهنیا ب خ ،کلذ ل اثما و دنرادت ّیرهطم همه رد نآ ،دنکی م ریسی داو کی رد اًلاصا ن یا ،دنتسینم همه جو ن م ص اخ و م اع اهنیا اًلاصا دنرادنز ی راکم همه ب اهنیا ب یطبلاإ م لسم ءرما ل ام ل یحیلا دیوگی م ه کنیا اب درادنت افانم ،درادت ّیرَهطم ب آ دیوگی م ن یا ،ی داو کی ن شور ش لیلد م همن یا ت سینت یرهطم دشابنس فنب یطرگا ت سه ت یرهطم ن یا دشابس فنب یطرگا ه لب ،ه سفن .دشه داد ب اوج زیند لاکشا ن یا ن ایبن یا ابت سا

رایغا ف رصتزاوج رد ناکلام ل احت للاد و ه یئلاقع ۀریسی سرب

ماگنا هنیا ی تقو ه کت سا ب ابن یا زا م همه ریسه بن درک کسمت ،ه ریسه بد نرک کسمت اهی ضعب اجنیا رد ی م مدرم ن یا دوشی م رفح ی تانق کی یا دیآی م ی بآ رهنک یه کی تقو ه که دوبن یا ربن یملسم ۀریس دندید ،دنرک ربه عرشتم ۀریس ن یا ،دنناوخی م زامند نریگی م وضو ب آ ن آ زا ن اشدوخ ،دنروخی م ب آ ن آ زا ن اشی شاوم دنیآ اهنیا ،ه تفری م ب آ ،ی غاب ،ی یاج ک ی رد ،ی هد رد ،ی نابیرد ،دنرکی م ل مع ه لأسم ن یا ه بااهقفی تح ،ه دوبن یا دناوتی م ش دوخ ن یا و دنکی م م وصعم ی اضر زا ت ایاکح ض رف ن یا رد ،ه عرشتم ۀریس ن یا و دنرکی م ه دافتسا زا ه ریس ن یا ایآ م ینیبب دیاب ی هتنم ،دوشب رکنم ن آ ربد ناوتی من اسنا و ت سه اجنیا رد ه ریسه تبلا .دشابت جح ه یئلاقع ۀریسرگا ؟ت سا ه یئلاقع ۀریس ،ه ریس ن یا ای ع راشم ءاضما زا دنکبت یاکح ه کدشل عجع راشم ۀیحان ن یمه اجنیا رد م همی ناتسیس ایقآ ه کی روط ه چ ،م ینکک سمت اجنیا رد ه عرشتم ۀریسه ب م ینا وتی من رگید ،دشاب ...ه کم ینکک سمت م ینا وتی م ه عرشتم ۀریسه ب ام ی یاج رد .ت سه م همی حیحصب لطمو ،دنیامرفی م ار ب لطم ث حبرد ام و ؟ه نایت سه ت جحت ایآ ی یاهنتهب ن یا ه عرشتم ۀریس دوخ اًلاصا ه کدیآی م اًدعب ه ریس ث حبلاح م یرادنزلوبقار ش عامجا ام ،ت سینت جح ه جو چ یه ه ب ه عرشتم ۀریسه کدرک م یهاوخ ث حبا ًدعب هَللا ءاشنا لوصا دنامی م ی قاب اجنیا رد ه کی ه لأسم اهنتطقف و طقف ،م ینکبل وبق م یهاوخبار ت رهش و ه ریسه کنیا ه بدسرب ه چ ،ع راشم در م دع و ءلاقع ءانبب ابزا ع قوم نآ رد دنکبه یئلاقع ۀریسزا ت یاکح ه عرشتم ۀریسی تقو ه کت سا ن یا ی راهنا و مایم و راباآ ن آ رد ؟ت سیچ اجنیا رد م ینیبب لاا ح .ب ابن آ زا ،م ینکی م ار ع راشم ءاضما ف شکام اجنیا رد ؟دنراد ی یانبه چ اجنیا رد لاقع ،ت سه ی صخشک لم رد اهنیا ه ک

راصحن ودبل اوما رد ف رصتزاوج و ل ام زا ک لام ف ارصنا ی لقع ی بایه شیر

مدعاق نآ و ه شیر ن آ س اسا ربه ک دراد ه شیر ک یو مدعاق ک ی لاقع ی انبل اصا م ینکی م ماگنا م ه ک ی تقو ن لآا م ه ک ی بلطم ن یا و دنرادنز ی انبا اجنیا رد ءلاقعًلاصا دیئوگبام شت سا ن کمم نوچ ،ت سه ی یلاقع ءانبن یا ن یا ی بایه شیر ی ارب .ت سینیا اجنیا رد ه یئلاقع ی انبک ی ام ت سا ت داع ف رصک ی ب ابزا ن یا م ینکی م مدهاشم ل ام زا ی کلام ک ی رگا ه کنیا رد .ف ارصنا ث حبن اونع ه ب م یراد ی ث حبک ی ام ی لک ی روط ه ب اجنیا رد ءلاقع ی انب

نیا ؟دیآیمذنآ رد فرصتزاوجیاو لامنآ رد دیآیمنارگیدیاربفرصّتلاُزاوجایآ درکادیپیفارصنا دوخ هکتسایلقعمکحنامهرد و هریسنامهرد لخاد مهنیا ،یلقعناسحتسابابزاتسا هیئلاقعۀدعاقکی ۀقلعنآ تسا رایغافرصتزاوجزاعنامهکار شدوخۀقلعنآ درکادیپیفارصنا لامنیازاکلامهکیتقو ءاوسلایلعنارگیدتبسنابلامنیاهبواتبسندرککفلامنیازاهکیتقو ،لامنیازادنکیمکفارشدوخ دنکبتزایحدیاییسکرههکتزایحیاضتقمهبمهعراشنیاربانبسپدشءاوسلایلعهکیتقو و دوشیم میناوتیمیّحو تسایلاقعءانبکی ،ءانبنیا و دهدیمارکلمتو تزایحنیا ۀزاجاعراش ،دوشیمکلام نملکلملا و قبسنملضفلاو دوشیمبحاصنودبلام ،لامنیاجنیارد هکیتقو هکتسایلقعمیئوگب .تسابابنیازانیا دوشیمهکّلمبابسازایکیتقبساجنیارد ،قبسنمیلولاا و قبس

.دنکیمتزایحاریغابکیی صخشکیدینکبضرفًلاثممینییماهاجیلیخرد ارب لطمنیا ام اذل تساوخیمرگانیا هکمینییماملوا دوشیمکلامهکنیا رد تسینیفرح ،هدرکتزایحهکغابنآ لصا رد رد و هدیشکزاوید نلآ هکنیا .درادگیمرد و دشکیمراوید ارغابنیا رود بخ ،دیایشغابنیا رد یسک یمهمتاناویح ،دیاییدناوتیمغابنیایوتگس ،اجنیادیاییدناوتیمدنفسوگهکتسانیاشیانعمهتشادگذ فرصت،تسینهیئلاقعۀریسردلخادرگیدنیا ،غابنیارد فرصتاما ،درادنزلاکشادیاییمهمدآ ،دنیاییدناوت روهظوتسا هزاجاماقمماقم ،تسایماقمفشک ،تسا روهظفشکنیانتسشنودنمدآ اما ،غابنیا ۀویمزا اما ،دوشننمکلملخادیسکدیوگیمصخشهکنیارطاخهب ؟دنتشادگرارلزنمارچ .هزاجاربدرادیماقم نتفرهکنیاربدرادیماقمتالادنیا ،تسازیچطقف ،هدرکلوروطنیمهوهدرکتسردغابکیهکصخشنیا هیئلاقعۀریسنیایینعی ،هیئلاقعۀریسدنیوگیمارنیاتسامعنامالباجنیاردتنوکسزاهدافتسا و اجنیارد ارشرودتسیابیم ،شلامردوشنفرصتتساوخیمنیارگاهکظاحلنیاهبکلامیاضرزادنکیمفشک هًرااملاقحه ،هدرکءاضماعراشهکامۀئیلاقعۀریسبابنیمهزاروطنیمهو دوشنفرصتهکنیااتدشکبراصح .تسابابنیازامه

یمصخشنیارگا ،هدمآرّممو عراشنیاردتخردنآیاهخاشدعبهدیشکراویدیصخشهکیتقو هخاشراویدنیاابیزاوم ،درکیمعطقاراهخاشنیاتفریمدنکنهدافتساشتخردنیازایسکهکتساوخ اجنیارگاهکتسانیاربشلاحتالادنیادرادنیانتعامهنیاو اجنیاردهدمآهخاشنلآ هکنیادیربیمارام ،دنیوگیملاحتیاکحارنیا ،یهدبماجناوتیناوتیمو ینکبدرادنزلاکشا ،دیسرتسد ،دوبیاهویمکی ۀریسیتسینتداعکیفرصهیئلاقعۀریسمیوگبمهاوخیمینعی ،اجنیاردنیوگیملاحتالادارنیا هکنیاهذ ،دنریگیمشیپردارهریسنیاالاقعهکهدشظاحلاجنیاردیناسفنۀقلئ ،درادیناسفنآشنمکیهیئلاقع اجنیاردنیاربانبسپ ،دنکیمذاجنیاردعراشیاضرزافشکدشابتداعفرصرگا ،دشابتداعفرصطقف

.تسا روطنیمهم هراهنا دروم رد ،تسا لاحت لالد ،تلالد نیا

رد بخ ،مدسر باجن لافه باتنابایبن یا رد مدیآی مشتانق نیا و ه درک ی راجی تانق ک یه ک ی صخشن آ رهزن یا زا دارفا ،مدنرو خی م رهزن یا زا مدنیآی م تاناویح ،دوری م و مدیآی م رهزن یا ه ک ی تقو مدنادی م ن یا نابایبن یا ه دافتسا مدیاین ی سک ه ک نیا ات درک ی م دودسم ار ش یور ت ساوخی م ار ش یور ًلاماک مدناشوپی م ار ه ام ن آ رد درک ی م ت سرد ی هاچ ک ی ر گا ای اهنا زا مدنک ،همه اهنا ه دافتسا مدیاین ی سک ه ک ت شاذگی م ار ه اچ ن آ رد درک ی م ت سرد ی هاچ ک ی ر گا ای اهنا زا مدنک ه درک ی تانق و رئبن ینچ رفح ه ب م الدقا ه دمآ ی نهذ ت ازکترم ن یا ه ب ه جوتاب ص خشن یا ه ک ت سا ن یا ربل احت لالد ه دافتسا مدناوتی م ناسنا دوشن ن یا ه ب رارض ا ث عاب ه ک ی رالدقم ن آ ه ک ت سا ن یا ر ب ه ئلاقع ئریس ن یار ابنب س پ ت سا ب اریس ار ه عرزم و دربب ه عرزم رد ار ب آ ن یا ه کنیا ،اما ،درگیگب وضو ای دهدب آ ی شاوم ه ب ای دروخب ن یا زا ،مدنک ی ّدح ک ی ف رصتزاوج ی ار ب ،درادگی م ّدح ه ئلاقع ئریس ی نعی ،ت سا ج راخ ه ئلاقع ئریس زا رگید ن یا ،مدنک ،ه درک اضما ار ه ئلاقع ئریس ن یمه دمآ م هع راشو دهدب م اجنا مدناوتی م ص خشن یا دحن آ ق بط ،مدهدی م رارق ّالا عرما ل ام ل احیلا ای م هلاوما ی لع ن وطلسم س انلا ن یار ابنب .مدنکب ع رد ار ه ئلاقع ئریس ن یا ع راشه دمای ی نعی دراو م ینات زم ی تقو ه ک م ینک ض رف ه کنیا ه ذ ی نعی ه ئلاقع ئریس ه ب مدنتسه ف رصنم اهنا ئمه مسفنب یطب ک لام ی اضر ه ب م لع مدع ابغاب ن یا رد ف رصتن الآ ،م هلاوما ی لع ن وطلسم س انلا ه کنیا ل یلد ه ب م یوشبغاب ن آ .درادل اکشاغاب ن یا رد ف رصتن یار ابنب م ینک الدیپ ک لام ی اضر ه ب م لع دیاب س پ ،م ینکب م ینات زم ی من

؟ ... :لاؤس

.م ینکی م ت بحص م هم لع درومرد :باوج

ی کلمریغ ی اهرضرد ی مازلا و ی قلاخا م اکحا ن ییبت و ع راش ی اضما

ه ک ت سا ن یا س اسا ربی نعی ت سا س اسا ن یار ابه ئلاقع ئریس ن یا ه کنیا زا مدنکی م ت یاک ه مه اهنا م امت ام ن اشیا ش یامرف ه ب ی یاج ک ی رد رگا لاح ،مدنهدب م اجنا ار ن یا ه ک دارفا ن ییب ت سا ی فرعل وادتم رما ک ی ن یا اجنیا رد ،م یتشاد ت هارک ه ب م لع ّرامالما ق حن یمه رد ه ک م ینک ض رف ؟روطچ اجنیا رد ،م یتشاد ت هارک ه ب م لع ت ؛سا ک لذ ل اثما و ه ام ی زا ه دافتسا زاوج و ّرامالما ق حزا ع راش ی اضما ن یا ،ه درک ن ایب ع راش ه ک ار ی مکح ی م ب خ ،ف رصتزا ت شاد ت هارک ص خشن آ رگا ه ک ت سا ب اب ن یا زا ه عسوت ،مدهدی م ه عسوت ک ی دیآی م اجنیا ه ش ،کب راوید ار ت اغاب رود وربب خ مدنکن ف رصت ی سک ی هاوخی م ه ک وت ،دادی م م اجنا ی راک ک ی ت فر ک ی دوخیب ،ی هدی من م اجنا ی راک چیه ه کنیا م ه و ن م ل ام رد مدنک ف رصت دیابن ی سک ی یوگی م اجنیا ی تسشن آ ه ب ی سک ه کنیا م ه و ر ّمه رد دیابیه خاش ن یا ی یوگی م ت یاج رس ی تسشن وت م ه .ی نزی م ار ی فرح ن ینچمه .ت سا ت ّقح ن یا ب خ ،ن کب ش ای چیق وش دنلب ب خ ،مدنز ن ت سد

؟... :لاؤس

جواب:...

سؤال: چرا موسی از فرعون ترسید؟!

باید توجه داشت که فرعون یک انسان عادی نبود که بتوان با او به راحتی برخورد کرد. او ادعای خدایی می‌کرد و قدرت زیادی داشت. موسی می‌دانست که با چنین شخصی باید با احتیاط برخورد کند. ترس موسی از فرعون به این دلیل بود که او می‌دانست فرعون قدرت و امکانات زیادی برای آسیب رساندن به او و پیروانش دارد. این ترس طبیعی است و نشان‌دهنده درک صحیح موسی از شرایط است.

سؤال: چرا موسی از فرعون ترسید؟!

جواب: موسی از فرعون ترسید زیرا فرعون قدرت زیادی داشت و می‌توانست به او آسیب برساند

دیتفر ،ش رتفد رد دیتفر ،وا ش ییپ دیتفر ،دیتشاد ی راک،دیشاب هبیرغ وا هبت بسن امشو دنکت وعد ار امشی سک ی مول ،وربو شاپ دنیوگی منذ ءلاقع ،دوشی منذ لماش تشاقچیه ؟دوشی مل ماش مکح نیا ایآ ،ش راکّلح رد ،دنکبع یرشت ،دنکبم کحس یسأت اجنیا رد هدماینع راش س پ .درادنز ار اهفرح نیا ت یقفر دنیوگ ی اضما هب ،ددرگی مربءاضما هب ،ع راش لعج نیا ۀشیر نیاربانب س پ ،هدرک ءاضما اجنیا رد هدمآ ع راش ،دنکبل عج .هیئلاقع

نآ رد رگم ،دوشی م هیئلاقع ۀریسر ادم رئاد ،فّرصت مدع مکح و ّلح مدع مکح باسح نیا ی ور ی لیخ رد لاثم ب ابن م .مرادنز لوبق ار هیئلاقع ۀریسر نیا هکنیا ربدشاب هتشاد ص وصخ هب ص نع راش هک ی دراوم ۀریسر نیب ،مینادب هیئلاقع ۀریسر عزجار نآ مینات وتی منام و دوشی منذ ظاحل اهنآ رد تادا و ف رعًلاثم هک دراوم زا ی ضعب رد هکمینک ی م مهار ش ثحبنآ اًدعبَللااشنا هکم یرادنز گی م قر فا مک لذ لاثماو هیفرع ۀریسر نیب و هیئلاقع هدرکم یرحتراری بصعیب ،لااب دراوم نآ رد هدرکم یرحتراز زّیممعیب ،هدرکم یرحتک لذ لاثما و ابرعیب لثم دراوم ی فرعک یت سا نکمم بخ ،هدرمشل طابار ی لاکه بی لاکعیب هدماً لاثم هک ی دراوم ریاسو هدرمشنزئاجار نآ و **لامّلحیلا** ،دنزی م صیصخت دراوم زا ی ضعب رد ع راش ،دشاب هتشادنز لاکشا و دهدب ماجنا ار ی لاکه بی لاکعیب دراوم نآ هب فارصنا اجنیا رد نیا ،**هقلاطا هب مهلاوما ی لءن وطلسم سانلا** ایو **هقلاطا و ّهتیّلکب ملسم عرما** هک رادقم نآ هب ،دشابن ی ضار مهل باقم فرط هچرگ ؛درادنز لاکشا دنیوگی م اجنیا رد ءلاقع ،دراد هیئلاقع ۀریسر هنم ،ت فرگی م ار ش یولج ؛دوبن مه ی ضار ،درادنز لاکشا دنیوگی م ،ت سا ی دایز هک دشابن دراو وا هب رارضا ،...رد هکت شاذگ

عنمیعامل ضفاوعنمتلا ابع راش اجنیا رد مهیئوگب مینات وتی م امن یاربانب س پ اوعنمتلا اجنیا رد مهع راش اًفاضم ،هلأسم کی مهن یا ت سا ی میرحتی هذنام اجنیا رد ی هذنیا و هدرک هیئلاقع ۀریسر هب ک سمت **علاک لضف** نیا ی نعیت سام ی لواع وضوم زا و ت سا لوا مکح زا اهنیا مامتک لذ لاثما و ی شاوم دراوم بلاغًلاصا هکنیا رب ی لیخ دندشع مجاجنیا رد دندمآ رگید ی شاوم و دندرکادیپناکسا مکم اجنیا رد دندمآ هلیبق اًدعبهدوبًلابق س اسا رب هذ ،دندرکی م عنم تقبس اسا رب طقف و طقف اهنیا و...مهیاوخبار مکح ام رگا دتفای م قافتا م ک ۀریسهب ی زاین امًلاصا و ت سا ش دوخت قیقح ی ور ل ییذتنیا هک ت سا نیا رب رگید ل یلد ک ی مهن یا ،ت یکلم ی قلاخا مکح ک ی نیا رارضلا و ررضلا نیا هک م یوشبل ئاق رگا مهزاب اجنیا رد هتبلا ،مینادنز اجنیا رد هیئلاقع رب تالاد اوعنمتلا مهیئوگب امهرگا ،ی هیزنتی هذرب دنکی م تالاد اوعنمتلا نیا هک دنتفگ اهی ضعب دنمآ ،ت سا مازلا تاقوا ی ضعب رارضلا و ررضلا ی نعی ،ت سا ی قابش دوخ ی اجهب رارضلا و ررضلا زاب دنکی م ی هیزنتی هذ ررضلا ۀشیر و ت أشن هک ی تروص رد درادنز لاکشا ،دناسری مار قلاخا فلاخت اقوا ی ضعب رد ،دناسری مار ع نم امشه کنیمه ی نعی دنک دراو ی رگید هب ررض نانسا ت سین حیحص دیوگی م رارضلا و ررضلا ،ت سا ی کی

امشه رخلأاب یلو دنکیمنزمازلا ار امشعراشه چرگ ،دیدرک دراو یرگید هب رربضعقاو رد ،ار یرگید دینکیم نکمه تاقوا یضعبرد نانسنا !؟دیدرک دراو یرگید هب رربض ارچ دیوگیمعراش دیدرک دراو یرگید هب رربض ار نیا تسد امجنیا رد همعراشو دوشب دراو رربض یرگید هب اما تسا شرایتخا رد ،دهدنزماجنا ار یراکتسا نیا ،تسا دایز یلیخبخ همش دراوم ،هداد زماجنا امجنیا رد یفاصنابرا کیلیخبخ یلو دشابهتشادگزاب .امجنیا رد دوشیم یقلاخا رربض ،رربض

تللفسآ ،هیاسمه رطاخهب نیا تقو نآ ،هدرک تللفسآ ار شلزنم یولج هدمآ یصخش کی دینک ضرف دهاوخیم مراد ربمهاوخیم مدوخ و مدرک تللفسآ مدوخ هک دیوگیم و دربیم نیب زا ار شلزنم یولج نزنت سد تللفسآ نیا هب هک دنک شفلکم دناوتیمنعراش امجنیا رد ،یزیچ هنهدوب امجنیا رد یطرش هن ،مراد ربت هجنودب امشه کت سینیحیحص راک ،راک نیا دیوگیم یلو تسه ریغه برارضاب جوم وا لمعنیا ه چرگ رد شیاهلاثمو دیایب ،اهفرحنیا و نارابو لگو بآ هک دینکبیکاخنیمز نیمه هب لیدبتار امجنیا دیایب دیهاوخب شدوخمالقامدعاب ایشدوخمالقاب [صخش] یلو ،ار صخش دنک دنمزمازلاعراشه کت سا دایز یلیخ امجنیا مامجنا صخش نیا ه کت سینیحیحص أقلاخا ،یقلاخا رربض دنیوگیمار نیا ،دوشیم یرگید رب رربض ب جوم ،یهنهمه رگا امجنیا رد رارضلا و رربضلا میئوگبمیناوتیمسپ دشابهتشاد یعرشمکحو مازلا هکنیا هن ،دهدب لییذتو دنکبدیپ انعمامجنیا رد تسانکمه یملاسا یقلاخا مکحک ینانوع هب رربضلا زاب ،دشابیهیزنتیهنه رد هکام رارضلا و رربضلا ئدعاقزابمه رظنئطقنیا زا ،دوب دهاوخیهجوم لییذت ،رربضلا نیا هب ثیدحنیا .دوشیمنزدراو نآ هبیلاکشا و همهبشو تسا ظوفحمشدوخیاجه بهدمآ ءامل ضفثیدحلیذ

ل ضفئلأسمهمهیکیو دوب هعفشئیضقمهمهیکیو دوب همرمست یاور یکی ،دشت یاور اتهسامجنیا اتنیا ه ب ،میدرکذیدنسثحب رگید ت یاور نیا رد امه تبلا و تسا حیحصمه ت یاور و ...اهنیا مامتر د هک دوب ءام همسا هنیا .دنکیمادیپ هلاطا ملاک هرابود ،مینکبیدنسثحب میهاوخب رگا و درادنازاجیدنسثحب هکنیا رطاخ هدشلیذمه کمیراد یتیاور مهنسنتلها زا ایآ لاحه دشنابیرارضلا و رربضلا درومرد همعیشزا هک دوبیتیاور ؟هنایرربضلا نیا هب دشاب

؟... :لاؤس

مکحت یاور نیا ،تسا تسرد ت یاور نیا هک میئوگبمیهاوخیمردقنیمه مهام ،دشابنب خ :باوج میئوگن .درادنزاکشا و تسا یهیزنتیهنه ،یهنه کدوشیمیدراومنآ هب طوبرم رربضلا و دنکیمنایبار یبلاغ درادنزاکشا ، تسا یمیرحترگید لاحا

؟... :لاؤس

یمنزآ رد رربضلا زابیلو تسا هجوتم رربض هکنیا ولو تیکلم دراومرد ،دشابنتیکلم دراومرد :باوج

ررضکیررضن.دیایبرررق،حنآئیحاززانهکتسیتفرطهبتبسنیقحهکنآرطاخهب؟دیآیمنارچ،دیآ
بآن،ناتدوخکلمردمدیرادیاجنآردمهبآکیه،دیرادیتعارزنیمزکیامشلاثمبابنم.دشابیوامس
ل،امتسانالتلغبیتعارزکیه،دوریمنییزاتعارزنیمزدیهدنرگاتسامشدوختعارزنیمزئزادناهبطقف
؟نمهبمدبهتبارتَبآقا،دنکبضارتعاهکدرادنیاهبتبسنصخشنیاییقحنالآایآتسارگیدصخشکیه
دوشیمکشخشتعارزنیارباتبسپدرادنق،حدرادنق،حدوریمنییزاتدوختعارزیهدبیهاوخبرگا
.دوشیمنیمهمهنیا،تسایسامسوایسا؟تسامسهئیحاززانایتسامشرارضاهارزاندشکشخنیاایآ

دمحمدلآوهَللامهصلعلیدمحم